

3.7 Fórum města Vodoběhy

Účastníků	20 - 30
Fyzická náročnost	I
Psychická náročnost	IV
Autor	Ondřej Medek
Počet uvádějících	2
Čas na realizaci	30 min
Čas na přípravu	300 min jednorázově na výrobu herní tabule + 15 min každý den na přípravy
Prostředí	společenská místnost / učebna
Rozdělení	4 týmy po 5-8 členech (v hromadné diskuzi každý účastník sám za sebe)

Cíle

- účastníci aplikují znalosti získané během dne,
- účastníci diskutují nad jednotlivými herními investičními položkami - argumentují a zvažují možné pozitivní i negativní důsledky jednotlivých opatření,
- účastníci si osvojují postupy a pravidla hromadné řízené diskuze a demokratického hlasování.

Sdělení

„Město Vodoběhy má problém v hospodaření s vodou a jejím nedostatkem - na řešení tohoto problému se musí podílet všichni občané.“

Metody

diskuse, hraní rolí, problem solving.

[Metody a formy](#)

Klíčové kompetence

- Komunikace v mateřském jazyce je rozvíjena:
 - nácvik porozumění významu jednotlivých investičních položek,
 - aktivní komunikací mezi účastníky při průběhu diskuse.
- Matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií jsou rozvíjeny:
 - pozorováním změn sledovaných veličin na mapě Vodoběh a vlivu jednotlivých opatření na tyto veličiny (např. průměrná spotřeba pitné vody na obyvatele, zásoby pitné vody, spokojenost obyvatelstva),
 - nutností ověřovat správnost součtu získaných týmových bodů (tzv. V-coinů) v týmu.
- Sociální a občanské schopnosti jsou rozvíjeny:
 - zažitím si a uvědoměním si efektů jednotlivých opatření na hospodaření s vodou v modelovém městě,
 - aktivním nasloucháním a vyjadřováním názoru u moderované diskuse.

Forma a popis realizace

Každodenní hromadné setkání s realizátorem v roli „starosty/starostky“ města Vodoběhy. Během setkání jsou představeny možná opatření, do kterých lze investovat získané herní peníze a následně je vedena řízená diskuse zakončená společným hlasováním.

Obsah

Úvodní fórum

- Lektor v roli starosty přivítá žáky na prvním zasedání fóra občanů a seznámí je s hlavním problémem jejich města - je to nedostatek pitné vody a špatné hospodaření s vodou všeobecně.
- Starosta seznámí účastníky s plánkem města / herní tabulí a vysvětluje základní ukazatele situace ve městě (celková spokojenost, informovanost obyvatelstva, spotřeba pitné vody, zásoby pitné vody, konta týmů i celkového projektu).
- Starosta na závěr nechá prostor pro dotazy účastníků.

Každodenní diskuzní/ hlasovací fórum

Odehrává se každý večer kromě pátečního dne. Probíhá ideálně vždy po aktivitě Investoři. Každý den by mělo mít podobný průběh:

- Starosta okomentuje efekt předchozích realizovaných opatření.
- Na herní tabuli starosta/ místostarosta přičte získané „v-coin“ na týmová konta a potažmo na společné konto.
- Místostarosta představí 3-4 opatření, které je možné daný den financovat a realizovat.
- Účastníci vyjadřují svůj názor k jednotlivým opatřením, starosta moderuje diskuzi účastníků.
- První den před samotným zahájením diskuse lektor v roli starosty nebo místostarosty seznámí účastníky s pravidly diskuse a mechanismem hlasování.
- Na závěr účastníci o každém z opatření hlasují - realizována jsou ta opatření, která získala

nadpoloviční většinu všech hlasů a zároveň na něj město má dost financí na kontě.

Metodika uvedení

Příprava

Nejnáročnější položkou na přípravu této aktivity je ruční vyhotovení herní tabule s mapkou Vodoběh (viz. foto v příloze k aktivitě). Vizuální zpracování tabule může být různorodé, ale je potřeba mu v přípravě věnovat dostatek času, protože se jedná o ústřední „rekvizitu“ celého programového příběhu. Při ověřování programu byla herní tabule vyhotovena z magnetického whiteboardu a kousků barevných magnetických fólií (domky, číslice, řeka, atd.) - toto zpracování umožňuje průběžně měnit vzhled města, což herní mechanika vyžaduje. Vizuální efekt byl podpořen rozmístěním elektrických světlíků po obvodu tabule, které se rozsvěcely každý večer.

Herní tabule by měla obsahovat:

- nákres mapy města (domy, stromy, ulice, řeku, náměstí, atd.)
- ukazatele monitorující hospodaření s pitnou vodou ve městě (spotřeba pitné vody na 1 obyvatele/ den, zásoby pitné vody)
- ukazatele monitorující obyvatelstvo (celková spokojenost obyvatelstva, informovanost obyvatelstva o problematice hospodaření s vodou)
- ukazatele monitorující finanční zdroje města (potažmo jednotlivých týmů) -tj. bodování: kolonky ukazující počet „V-coinů“ (herních peněz), které v úhrnu získaly jednotlivé týmy a kolonka aktuálního stavu konta „Voda znamená život“

Doporučené výchozí nastavení jednotlivých ukazatelů na začátku programu:

- celková spokojenost obyvatelstva: 2 body z 15 (zobrazujeme sloupcovým grafem), 0 = totální nespokojenost; 15 = totální spokojenost
- informovanost obyvatelstva: 10 % (zobrazujeme koláčovým grafem)
- spotřeba pitné vody na 1 obyvatele/ den: 150 litrů (zobrazujeme pouze číselným údajem)
- zásoby pitné vody: 7 dní (zobrazujeme pouze číselným údajem)
- stav konta „Voda znamená život“ + stavy týmových kont: 0 V-coinů

Ústředními postavami, které tuto každodenní aktivitu řídí a moderují, jsou „starosta/ starostka“ a „místostarosta / místostarostka“ - jedná se o dva kostýmované realizátory a je tedy nutné počítat s jejich přípravou a převlečením na aktivitu.

Vhodná je také příprava učebny, kterou můžeme stylizovat do konferenční místnosti - v čele je herní tabule a místa pro starostu a místostarostu. Po obvodu místnosti jsou rozmístěny židle pro občany - každé místo může být opatřeno jmenovkou.

Realizace

První den konání akce se „Fórum“ koná dvakrát. Jako první se koná „Úvodní fórum“, které má sloužit především k seznámení s příběhovou linií a herní mechanikou. Večer se pak koná „Diskuzní/ hlasovací fórum“, kde jsou představeny jednotlivá opatření, o jejichž realizaci/ financování je rozhodnuto společným hlasováním, které následuje po společné řízené diskuzi. Diskuzní fórum se opakuje i druhý,

třetí a čtvrtý den programu a má vždy stejný průběh - mění se jen opatření, která jsou diskutována a hlasována.

Průběh "Úvodního fóra"

Schyluje se k prvnímu zasedání vedení města s občany, na které byli účastníci pozváni dopisem od starosty/ starostky před odjezdem na pobyt. Místostarosta všechny usazuje na volná místa a prosí o malé strpení - starosta/ starostka podle jeho informací před malou chvilí nastoupil na hyperloop v hlavním městě, takže by tu za malou chvilí měl/a být...

Do učebny vchází realizátor v roli nově zvoleného starosty/ starostky. Představuje se dětem, a prezentuje dětem informace o obci a její problematice (viz níže):

- Starosta vchází do místnosti (je nějak zvláštně oblečený - čas od času nosí podivné "multimediální" brýle, které reagují na jeho slovní příkazy, pomocí nich komunikuje s lidmi na dálku, atd.) Děkuje dětem (občanům), že na schůzi přišli. Stejně tak vítá ostatní realizátory, jako pozvané odborníky.
- Starosta občany seznamuje s hlavním problémem, kterému Vodoběhy momentálně čelí - je to nedostatek pitné vody. Město několikátým rokem čelilo poměrně suchému létu, i když před cca 5 lety muselo město čelit i zničujícím povodním, je nedostatek pitné vody dlouhodobým problémem pro město. Starosta si nedávno nechal u odborníků udělat průzkum současné situace v jejich městě a rád by jej na této schůzi odprezentoval.
- Starosta odkrývá doposud zakrytou magnetickou tabuli s plánkem města a informacemi o něm:
 - Krátce okomentuje rozložení města podle mapy - obytná část, náměstí, parky, řeku, komunikace, atd.
 - Celková spokojenost obyvatelstva: podle průzkumu, který si starosta nechal udělat, je na škále 1-15 (patnáctka znamená totální spokojenost všech obyvatel) v současnosti na čísle Na celkovou spokojenost obyvatel má vliv široká škála věcí: životní úroveň obyvatel, úroveň služeb ve městě (dostupnost obchodů, atd.), zaměstnanost, vizuální vzhled veřejných ploch, možnosti smysluplného trávení volného času, dostupnost velkoměst, atd. Samozřejmě naším cílem je, aby obyvatelstvo města bylo co nejvíc spokojené - aby se tu lidem žilo dobře.
 - Informovanost obyvatelstva ve vodo-problematice: podle průzkumu se pouze ... procent obyvatel města zajímá o problematiku hospodaření s vodou. Naprostá většina obyvatel sice o problému něco málo ví, ale nepovažují ho za dostatečně důležitý, protože o něm nemá dostatek informací. Naším cílem je, aby byl pokud možno každý o problému dostatečně informován a měl zájem na tom, aby se problém řešil.
 - Spotřeba pitné vody na obyvatele/ den: V současnosti jeden průměrný obyvatele města spotřebuje litrů pitné vody za den. Z toho ale pouze pár litrů opravdu vypije. Zbytek spotřeby padne na provoz domácnosti (mytí, praní, splachování, zavlažování, atd.) Naším cílem je snížit spotřebu pitné vody tak, aby byla lépe využívána a v mnoha činnostech nahrazena vodou užitkovou.
 - Zásoby pitné vody: poslední suchá léta se podepisují na postupném ubývání podzemní vody v obecním vrtu (ukázat na mapě umístění vrtu). Momentálně je sice město pořád schopné všechny obyvatele zásobit pitnou vodou, ale zásoby pitné vody jsou rok od roku menší. Už teď má město pouze vodu na dní, a je možné, že v příštích letech už by vrt nemusel pokrýt běžné potřeby obyvatelstva. Naším cílem je, aby město mělo dostatečné zásoby pitné vody pro případ, že poroste počet obyvatel nebo budou příští roky ještě více suché.
 - Současný stav konta projektu: Starosta chce, aby se město dlouhodobě na problematiku

- hospodaření s vodou zaměřilo - z toho důvodu představuje nový projekt, který pojmenoval "Voda znamená život". Aby se věci v městě začaly měnit k dobrému, je samozřejmě zapotřebí do nich investovat peníze. Proto starosta založil konto, ze kterého budou změny financovány. Momentálně ale na kontě nejsou žádné finance (současné platidlo jsou takzvané V-coiny, neboli virtuální mince). Zve tedy děti k tomu, aby se jako občané pokusily získat finance pro projekt od různých sponzorů. Sponzoři budou jistě vstřícnější, když děti v roli občanů projeví znalost celé problematiky. Proto starosta pozval několik jeho kolegů odborníků (sám je také v problematice vzdělaný). Tito odborníci budou občany vzdělávat, aby pak sami mohli získat finance od sponzorů. Zároveň starosta očekává, že mu budou občané radit, které z navržených změn má realizovat. Z toho důvodu starosta sestavil 5-6členné odborné týmy, ve kterých budou občané pracovat. Účastníky lze rozřadit krátkou hrou nebo předem pomocí barev na jejich jmenovkách do čtyř týmů. Záleží především na tom, zda chceme účastníky do týmu rozdělit předem podle určitého klíče (tak aby byly týmy co nejvyrovnanější) nebo vše necháme náhodě.
- Prostor pro dotazy účastníků - starosta odpovídá na dotazy účastníků.

Průběh "Diskuzního / hlasovacího fóra"

Odehrává se každý večer kromě pátečního dne (ideálně hned po aktivitě „Investoři“). Diskuzní a hlasovací fórum je velmi podstatnou částí programu školy v přírodě, protože poskytuje pravidelný každodenní prostor pro rozvoj klíčových kompetencí účastníků. Aktivní zapojení jednotlivců do společné diskuze má rozvíjet jejich komunikační, sociální a občanské schopnosti. Dále účastníci při této aktivitě rozvíjí své klíčové kompetence při nábízení porozumění významu jednotlivých investičních položek. Při pozorování změn sledovaných číselných veličin (bodování, ukazatele spotřeby vody, atd.) na plánu města jsou procvičovány i matematické schopnosti účastníků. Fórum by každý den mělo mít podobný průběh:

- Starosta uvítá občany, okomentuje efekt předchozích realizovaných opatření (netýká se prvního dne, jelikož zatím žádná opatření nebyla realizována), stručně shrne program proběhlého dne a na herní tabuli přičte získané „V-coiny“ na týmová konta a potažmo na společné konto „Voda znamená život“ (V-coiny týmy získávají především během aktivity „Investoři“, popř. lze každý den udělit cca 50 - 200 „V-coinů“ za týmové hry/ aktivity či jiné příkladné jednání)
- Na začátku fóra lze nechat účastníky, aby při pohledu na herní tabuli sami komentovali efekty opatření (např. co se od včerejška změnilo?, jak se to změnilo?, co to asi způsobilo?)
- Místostarosta představí 3 - 4 opatření, které je možné daný den financovat a realizovat (podrobnější popis opatření pro jednotlivé dny viz příloha „Seznam navrhovaných opatření“); každé navrhované opatření má svoji magnetickou kartu s názvem a náklady - tato karta je po představení umístěna na herní tabuli
- Pokud je účastnická skupina dostatečně sociálně i kognitivně zdatná, může realizátor v roli „místostarosty“ při představování nových navrhovaných opatření zvážit, zda bude účastníkům sdělovat tzv. „předpokládané efekty na ukazatele“. Je vhodné, aby se nad možnými efekty opatření v takovém případě zamýšleli samotní účastníci a rozvíjeli tak vlastní logický úsudek a dedukci.
- Zmíněné ceny jednotlivých opatření (počet V-coinů) je vhodné přizpůsobovat situaci podle toho, kolik daný den týmy získaly V-coinů. V ideálním případě by každý den měli účastníci mít dostatek financí na investování do alespoň dvou opatření, ale zároveň by neměli být schopni zainvestovat všechna nabízená opatření. Tento stav je vhodný zejména kvůli tomu, že nutí účastníky více přemýšlet nad možnými pozitivními i negativními dopady jednotlivých opatření a prioritizovat tak opatření, která jsou pro ně v danou chvíli nejvýhodnější.
- Starosta moderuje diskusi účastníků, uděluje slovo a shrnuje možná pozitiva / negativa, která

účastníci vyjmenovali.

- Na závěr účastníci o každém z opatření hlasují.
- Závěrečné hlasování na konci fóra je v programu koncipováno jako „veřejné“ (tzn. účastníci zvedají ruku pro jednu ze tří variant - pro investici, proti investici, zdržel se). Tento způsob hlasování byl tvůrci programu použit hlavně kvůli tomu, že se jedná o organizačně, materiálově i časově nejméně náročnou variantu hlasování. Pokud však realizátoři v účastnické skupině během diskuzí a hlasování zaznamenávají časté agresivní výpady jednotlivců proti sobě nebo jasné známky přizpůsobování se většině při hlasování, je vhodné hlasování provádět jako „tajné“. V takovém případě starosta či místostarosta při hlasování rozdávají lístečky, které pak účastníci anonymně vhazují do krabice / klobouku.
- Po ukončení programu daného dne je potřeba na herní tabuli provést změny podle pokynů uvedených v příloze „Seznam navrhovaných opatření“.

První den před samotným zahájením diskuze nad opatřeními starosta nebo místostarosta seznámí účastníky s pravidly diskuze a mechanismem hlasování. Pravidla fóra lze zaznamenat pomocí krátkých hesel nebo piktogramů na flipchart, který se následně viditelně vyvěsí - účastníci tak budou mít pravidla na očích a v případě potřeby se k nim mohou vrátit i realizátoři a poukázat na ně.

Seznam pravidel fóra:

- V diskuzi uděluje vždy slovo starosta (snažíme se každého vyslechnout a neskákat si do řeči).
- Pokud chce někdo mluvit, tak se přihlásí a místostarosta ho zapíše na seznam (slovo se uděluje v pořadí podle seznamu).
- V diskuzi se snažíme vyjadřovat slušně, výstižně a s respektem k ostatním „spoluobčanům“.
- Diskuzi uzavírá starosta a pak je hlasováno o každém z navržených opatření.
- Hlasování je veřejné (zvedá se ruka) a rovné (každý hlas má stejnou váhu).
- Právo hlasovat mají všichni „občané“ (účastníci); starosta, místostarosta a ostatní učitelé a realizátoři nehlasují (jako vedení města chtějí zůstat nestranní), ale mohou se účastnit diskuze. Tvůrci programu nedoporučují účast realizátorů či učitelů při hlasování. Vzhledem k poměrně nízkému věku cílové skupiny jsou realizátoři a učitelé stále silně vnímáni účastníky jako autority, které je potřeba následovat. Cílem programu je však u účastníků rozvíjet schopnost autonomního rozhodování. Pokud to realizátor či učitel uzná za vhodné, může se aktivně účastnit diskuze - hlavním cílem realizátora / učitele by ale v takovém případě mělo být vedení účastníků k hlubším úvahám, kultivovanému projevu nebo rozpraudění diskuze (cílem by nemělo být ovlivnění názoru účastníků).
- Hlasuje se zvlášť o každém ze 3-4 nových opatření pro daný den - každý přítomný občan musí zvednout ruku pro právě jednu z následujících variant: pro realizaci, proti realizaci, zdržel se.
- Realizováno bude takové opatření, které získalo nadpoloviční většinu hlasů všech přítomných a zároveň na něj město má dost financí na kontě „Voda znamená život“ (např. pokud je přítomných 20 občanů, může být opatření realizováno, pokud alespoň 11 občanů hlasovalo pro realizaci).
- Pokud nadpoloviční většinu hlasů získá během jednoho dne více opatření, pak jsou přednostně realizována opatření s nejvyšším počtem hlasů, následně jsou realizována další opatření podle počtu hlasů až do vyčerpání financí.
- Opatření, která nezískala nadpoloviční většinu při hlasování, mohou být navrácena k hlasování následující den - pro navrácení do hlasování musí být ale alespoň 1/4 přítomných „obyvatel“ (např. při počtu 20 účastníků tedy alespoň 5); v takovém případě je opatření opět diskutováno v diskuzi a následně je o něm hlasováno stejně jako předchozí den (pro realizaci platí stejné pravidlo - musí získat nadpoloviční většinu hlasů).
- Finance na kontě „Voda znamená život“, které nejsou v daném dni vyčerpány, zůstávají na kontě a mohou být využity i v následujících dnech.

Uzavření

Fórum je uzavřeno veřejným hlasováním, které řídí starosta. Místostarosta přepočítává a zapisuje počty hlasů. Po hlasování starosta oznámí, která z navržených opatření budou realizována a odečte z konta „Voda znamená život“ příslušný počet „V-coinů“ potřebných pro jejich financování. Starosta uzavře fórum s tím, že efekt realizovaných opatření se na herní tabuli projeví zítra.

Po ukončení programu daného dne je potřeba na herní tabuli provést změny podle pokynů uvedených v příloze „Seznam navrhovaných opatření“.

Poznámky

- Zmíněné ceny jednotlivých opatření (počet V-coinů) je vhodné přizpůsobovat situaci podle toho, kolik daný den týmy získaly v-coinů. V ideálním případě by každý den měli účastníci mít dostatek financí na investování do alespoň dvou opatření, ale zároveň by neměli být schopni zainvestovat všechna nabízená opatření. Tento stav je vhodný zejména kvůli tomu, že nutí účastníky více přemýšlet nad možnými pozitivními i negativními dopady jednotlivých opatření a prioritizovat tak opatření, která jsou pro ně v danou chvíli nejvýhodnější.
- Pokud je účastnická skupina dostatečně sociálně i kognitivně zdatná, může lektor v roli „místostarosty“ při představování nových navrhovaných opatření zvážit, zda bude účastníkům sdělovat tzv. „předpokládané efekty na ukazatele“. Je vhodné, aby se nad možnými efekty opatření v takovém případě zamýšleli samotní účastníci a rozvíjeli tak vlastní logický úsudek a dedukci. Stejně tak lze vždy následující den nechat účastníky, aby při pohledu na herní tabuli sami komentovali efekty opatření (např. co se od včerejška změnilo?, jak se to změnilo?, co to asi způsobilo?).
- Závěrečné hlasování na konci fóra je v programu koncipováno jako „veřejné“ (tzn. účastníci zvedají ruku pro jednu ze tří variant - pro investici, proti investici, zdržel se). Tento způsob hlasování byl tvůrci programu použit hlavně kvůli tomu, že se jedná o organizačně, materiálově i časově nejméně náročnou variantu hlasování. Pokud však lektori v účastnické skupině během diskuzí a hlasování zaznamenávají časté agresivní výpady jednotlivců proti sobě nebo jasné známky přizpůsobování se většině při hlasování, je vhodné hlasování provádět jako „tajné“. V takovém případě starosta či místostarosta při hlasování rozdávají lístečky, které pak účastníci anonymně vhazují do krabice / klobouku.
- Tvůrci programu nedoporučují účast lektorů či učitelů při hlasování. Vzhledem k poměrně nízkému věku cílové skupiny jsou lektoři a učitelé stále silně vnímáni účastníky jako autority, které je potřeba následovat. Cílem programu je však u účastníků rozvíjet schopnost autonomního rozhodování. Pokud to lektor či učitel uzná za vhodné, může se aktivně účastnit diskuze - hlavním cílem lektora / učitele by ale v takovém případě měla být vedení účastníků k hlubším úvahám, kultivovanému projevu nebo rozpraudění diskuze (cílem by nemělo být ovlivnění názoru účastníků).
- Pokud to dovolí časový harmonogram dne, je možné večerní „Diskuzní / hlasovací fórum“ doplnit ještě o „Ranní fórum“, během kterého lze okomentovat efekty opatření z předchozího dne a zároveň představit nová opatření pro následující den. Účastníkům tak mají prostor nad jednotlivými navrženými opatřeními v průběhu dne přemýšlet a lektoři tak provádí motivaci pro aktivity nadcházejícího programového dne.
- V návaznosti na fórum nebo jiný večerní program je vhodné zařadit tzv. „komunitní kruh“, ve kterém dostane každý účastník prostor k vyjádření svých pocitů a zážitků z uplynulého dne.

Odkazy

FLOROVÁ, Kamila a Helena KRÁLOVÁ. Než nastanou deště: jak nakládat s vodou v krajině. Brno: Nadace Partnerství, 2014. ISBN 978-80-87897-00-3.

www.pocitamesvodou.cz [online]. [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: www.pocitamesvodou.cz

Pomůcky a materiál

Položka	Počet	Popis
herní tabule	1	magnetická tabule s bodováním a plánkem města
karty opatření	14 ks	vyrobit z magnetické folie - umísťují se na herní tabuli (viz. příloha „seznam navrhovaných opatření“)
kostýmy	2	starostka + místostarosta
jmenovky účastníků	pro jednotlivce	jmenovky na stůl

Přílohy

Obsahové přílohy

#	Soubor	Popis
016.07.02	forum_seznam_navrhovanych_opatreni.docx	Seznam navrhovaných opatření pro aktivitu „Fórum města Vodoběhy“
016.07.03	forum_seznam_navrhovanych_opatreni.pdf	Seznam navrhovaných opatření pro aktivitu „Fórum města Vodoběhy“
016.07.01	herni_tabule_vodobehy.jpg	Fotka herní tabule

Metodické přílohy

#	Soubor	Popis
016.07.02	forum_seznam_navrhovanych_opatreni.docx	Seznam navrhovaných opatření pro aktivitu „Fórum města Vodoběhy“
016.07.01	herni_tabule_vodobehy.jpg	Fotka herní tabule

Zdroje

# Přílohy	Zdroj	Popis	Autor	Původ	Licence	Datum
016.07.01 01			Ondrej Medek	Vlastní tvorba	CC BY-SA	2019-11-04

From:

<https://mscb.vida.cz/> - **MSCB**

Permanent link:

<https://mscb.vida.cz/skolam/svp2/aktivita/7/3>

Last update: **2020/11/26 09:34**

